

PRIJEDLOG AKCIJE
“UPOZNAJMO DJECU SA LINUX OPERATIVNIM SUSTAVOM I NJEGOVIM VRLINAMA”
(radni naslov)

1. **UVOD:**

Kako mi je jednom prilikom slučajno došao pod ruku udžbenik Informatika 1 za opće, klasične i jezične gimnazije, te me sadržaj istog poprilično revoltirao odlučih se pokušati nešto napraviti.

Naime, da pojasnim u spornom udžbeniku spominje se Linux kao jedan od dva najpopularnija OS-a na PC računalima, ali se o njemu nakon te konstatacije ne kaže niti riječ. Udžbenik spominje isključivo MS Windows i MS Office kao jedan jedini operativni sustav i jedan jedini uredski paket. Nigdje se u knjizi ne spominje da su i Windowsi i MS Office komercijalni programi koji se trebaju platiti da bi se koristili. Sve to bi bilo tako strašno da se od djece ne očekuje da kod kuće izvršavaju vježbe i zadatke sa priloženog CD-a udžbeniku.

Pitam ja svu tu djecu i njihove roditelje:

- Znaju li oni da se Windowsi i MS Office za kućnu upotrebu moraju kupiti?
- Znaju li oni da je neovlašteno kopiranje komercijalnih programa – kažnjivo?
- Znaju li oni da postoji izuzetno upotrebljiva alternativa i MS Windowsima i MS Officeu i da je ista potpuno besplatna?
- Znaju li oni da se ta alternativa zove Linux OS (u vidu raznih distribucija) i OpenOffice.org?

Naravno da ne znaju niti su dužni znati ako ih službeni udžbenik tome ne uči. A zašto ih ne uči pitanje je samog nastavnog sustava i dovoljne širine/kvalitete udžbenika.

Zašto bi roditelji morali kupovati MS Windows i MS Office za "po doma" i dodatno opteretiti budžet i tako siromašnog prosječnog hrvata sa cca 2.500 kuna (koliko prosječno koštaju MS Windows XP i MS Office 2003), ako su već iskeširali skoro pa toliko da djetetu kupe računalo?

Iz ovakvih poriva društvo okupljeno oko portala i foruma www.linuxzasve.com, te sa mojom malenkušću odlučili smo se za jedan vid akcije pomoću koje bi djecu informirali o tome što je Linux, što je Otvoreni kod, što je OpenOffice.org, itd. I koje su njegove kvalitete, a bez spominjanja konkurentnih firmi ili proizvoda (Microsofta)

Također je potrebno naglasiti da je ova ideja potpuno u skladu sa odlukama Hrvatske Vlade, te njezinim "[Odrednicama razvitka i porabe računalnih programa s otvorenim kodom u tijelima državne uprave](#)", srpanj 2006. Odrednice u poglavlju II, stavak 9. direktno upućuju na poticanje ugradnje znanja o otvorenom kodu u odgojno-obrazovne sadržaje.

Cijeli primjer akcije prikazan je na primjeru udžbenika Informatika 1 za opće, klasične i jezične gimnazije i predstavlja, za sada samo ideju akcije. Ako se, argumentima pokaže da je mudrije krenuti sa akcijom u Osnovnim školama ili nekim drugim školama srednjeg obrazovanja, lako se cijela akcija projicira na drugi udžbenik.

Kako se kod nas već može naći nekoliko kvalitetnih naslova knjiga i priručnika na temu Linux-a i OpenOffice-a postavlja se logično pitanje – A treba li nama još jedno takvo štivo? Po našem mišljenju – treba, a evo i obrazloženja zašto:

Problem je upravo u tome što ta literatura ne prati udžbenik, a samim time niti nastavni program. Da damo djeci nešto što ne prati njihovu nastavu i od njih traži dodatni napor u proučavanju nečega što oni taj dan nisu učili u školi, oni će to apriori odbaciti odmah! To je čista psihologija. Pokušajte poći od sebe:

Na nekom ste tečaju i učite nešto novo po knjigama koje ste dobili na tom tečaju.

Netko vam dobavi nekakvu skriptu koja opisuje isto to područje koje vi radite na tečaju, ali u potpuno drugačije redoslijedu od onoga koji vi trenutno učite. Što će te učiniti?

Možda malo pogledati i staviti na stranu, jer vas to sada zamara. Staviti na stranu odmah pročitajte kao - odbaciti i zaboraviti!

No, ako dobijete skriptu koja ide točno po poglavljima kako vi radite na tečaju i pristupačnija je i bolje objašnjava neke stvari i uči vas istoj stvari na drugačiji, po vas povoljniji način, a po tempu i programu vašeg tečaja - onda tu već ima više šanse da se takvo što ne odbaci!

2. ŠTO KONKRETNO ČINITI

Kako djeca iz udžbenika Informatika 1 u poglavljima i koracima uče o MS Windows i MS Office programima, potrebno je napraviti skriptu koja po istim poglavljima i koracima kao udžbenik objašnjava kako te iste korake napraviti u Linux OS-u i OpenOffice.org. Na taj način djeca odmah dobivaju na uvid da su oba OS-a i oba uredska paketa jednako vrijedni i da se sve radi na gotovo identičan način.

Kako ta poglavlja izgledaju u originalnom udžbeniku i kako bi izgledala u našoj skripti o Linuxu može se vidjeti iz slijedeće tabele:

Originalni sadržaj	Sadržaj skripte
<p>10. Program Microsoft Windows</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Pokretanje Windowsa XP ● Izlaz iz Windowsa XP ● Programska traka ● Pokretanje programa i izlaz iz programa ● Dijelovi prozora ● Premještanje prozora ● Rad s više prozora ● Namještanje obilježja programa Windows ● Namještanje vremena i datuma ● Namještanje radne površine (desktop) ● Upravljačka ploča (control panel) ● Moje računalo (My computer) ● Datoteke (files) i mape (folders) ● Stvaranje tekstualne datoteke u programu WordPad ● Windows Explorer (program za rukovanje mapama i datotekama) ● Prikaz mape ● Označavanje mapa i datoteka ● Brisanje i stvaranje mape ● Svrstavanje mapa i datoteka ● Pronalaženje mapa i datoteka ● Promjena imena mape ili datoteke ● Premještanje mape ili datoteke ● Kopiranje mape ili datoteke ● Brisanje datoteke ● Stvaranje prečaca ● Svojstva mapa, datoteka i ostalih objekata ● Formatiranje diskete ● Čišćenje diska ● Defragmentiranje diska 	<p>10. Operativni sustav Linux (distribucija Ubuntu 8.04)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Pokretanje Linux OS-a ● Izlaz iz Linux OS-a ● Programska traka ● Pokretanje programa i izlaz iz programa ● Dijelovi prozora ● Premještanje prozora ● Rad s više prozora ● Namještanje obilježja Linux OS-a ● Namještanje vremena i datuma ● Namještanje radne površine (desktop) ● Dodajemo rad sa više desktopova ● Upravljačka ploča (control panel) ● Moje računalo (My computer) ● Datoteke (files) i mape (folders) ● Stvaranje tekstualne datoteke u programu Text Editor ● Nautilus (program za rukovanje mapama i datotekama) ● Prikaz mape ● Označavanje mapa i datoteka ● Brisanje i stvaranje mape ● Svrstavanje mapa i datoteka ● Pronalaženje mapa i datoteka ● Promjena imena mape ili datoteke ● Premještanje mape ili datoteke ● Kopiranje mape ili datoteke ● Brisanje datoteke ● Stvaranje prečaca ● Svojstva mapa, datoteka i ostalih objekata ● Rad sa USB stickom (diskete se više ne koriste) ● Čišćenje diska ● Defragmentiranje diska (objasniti da je nema)
<p>11. Internet</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Kratka povijest interneta ● CARnet ● WWW ● Internet Explorer ● Veze (linkovi) ● Osnovne naredbe programa Windows Explorer ● Uređenje postavki programa Internet Explorer ● Pretraživanje interneta ● Web tražilica ● Kataloške tražilice ● Web portal ● Elektronička pošta ● Outlook Express ● Prozor programa Outlook Express ● Namještanje računa elektroničke pošte ● Primanje i slanje pošte 	<p>11. Internet</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Kratka povijest interneta ● CARnet ● WWW ● Firefox 3.0 ● Veze (linkovi) ● Osnovne naredbe programa Firefox 3.0 ● Uređenje postavki programa Firefox 3.0 ● Pretraživanje interneta ● Web tražilica ● Kataloške tražilice ● Web portal ● Elektronička pošta ● Thunderbird 2.0 ● Prozor programa Thunderbird 2.0 ● Namještanje računa elektroničke pošte ● Primanje i slanje pošte ● Nova poruka

<ul style="list-style-type: none"> ● Nova poruka ● Slanje poruke ● Adresar ● Slanje poruke na adresu iz adresara ● Web-mail ● Internetski forum ● Brljaonica ● Blog ● FTP 	<ul style="list-style-type: none"> ● Slanje poruke ● Adresar ● Slanje poruke na adresu iz adresara ● Web-mail ● Internetski forum ● Brljaonica ● Blog ● FTP
<p>12. Program za obradu teksta Microsoft word</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Pokretanje programa Microsoft Word ● Izgled prozora programa Microsoft Word ● Pomoć pri uporabi programa ● Otvaranje dokumenta, pisanje i pohrana dokumenta ● Označavanje, kopiranje, premještanje i brisanje teksta ● Traženje i zamjena ● Oblikovanje slova ● Oblikovanje odlomka ● Stilovi ● Tabulatori ● Grafičke oznake i brojanje (numeriranje) ● Obrubi i sjenčanje ● Postavljanje stranice ● Oblikovanje zaglavlja i podnožja ● Umetanje i brisanje ručnog prijeloma stranice ● Umetanje simbola i posebnih znakova ● Pisanje teksta u stupcima ● Fusnota ● Rad sa slikama ● Crtanje ● Pisanje formula ● Tablice ● Ispis dokumenta ● Skupno i cirkularno pismo ● Odabir jezika i provjera pravopisa ● Samoispravak ● Uređivanje obilježja programa 	<p>12. Program za obradu teksta OpenOffice.org Writer</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Pokretanje programa OpenOffice.org Writer ● Izgled prozora programa OpenOffice.org Writer ● Pomoć pri uporabi programa ● Otvaranje dokumenta, pisanje i pohrana dokumenta ● Označavanje, kopiranje, premještanje i brisanje teksta ● Traženje i zamjena ● Oblikovanje slova ● Oblikovanje odlomka ● Stilovi ● Tabulatori ● Grafičke oznake i brojanje (numeriranje) ● Obrubi i sjenčanje ● Postavljanje stranice ● Oblikovanje zaglavlja i podnožja ● Umetanje i brisanje ručnog prijeloma stranice ● Umetanje simbola i posebnih znakova ● Pisanje teksta u stupcima ● Fusnota ● Rad sa slikama ● Crtanje ● Pisanje formula ● Tablice ● Ispis dokumenta ● Skupno i cirkularno pismo ● Odabir jezika i provjera pravopisa ● Samoispravak ● Uređivanje obilježja programa
<p>13. Program za proračunske tablice Microsoft Excel</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Pokretanje programa Microsoft Excel ● Prozor programa Microsoft Excel ● Osnovne radnje sa radnom knjigom ● Oblikovanje ćelija ● Premještanje, kopiranje, brisanje i umetanje ćelija ● Svrstavanje podataka u ćelijama ● Postavljanje stranice ● Pregled prije ispisa i ispis dokumenta ● Formule i funkcije ● Osnovne računске operacije ● Računanje najveće i najmanje vrijednosti ● Računanje srednje vrijednosti (prosjeaka) ● Brojanje ćelija 	<p>13. Program za proračunske tablice OpenOffice.org Calc</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Pokretanje programa OpenOffice.org Calc ● Prozor programa OpenOffice.org Calc ● Osnovne radnje sa radnom knjigom ● Oblikovanje ćelija ● Premještanje, kopiranje, brisanje i umetanje ćelija ● Svrstavanje podataka u ćelijama ● Postavljanje stranice ● Pregled prije ispisa i ispis dokumenta ● Formule i funkcije ● Osnovne računске operacije ● Računanje najveće i najmanje vrijednosti ● Računanje srednje vrijednosti (prosjeaka) ● Brojanje ćelija ● Funkcija IF

<ul style="list-style-type: none"> ● Funkcija IF ● Grafikoni 	<ul style="list-style-type: none"> ● Grafikoni
<p>14. Multimedija i program Microsoft Powerpoint</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Hipertekst ● Prividna zbilja ● Umjetna inteligencija i ekspertni sustavi ● Obrada slika ● Obrada zvuka ● Program za izradu prezentacija Microsoft PowerPoint ● Izrada prezentacije ● Prozor programa Microsoft PowerPoint ● Izradba prezentacije uporabom gotovih predložaka ● Dodavanje nove prozirnice ● Premještanje, kopiranje i brisanje prozirnica ● Umetanje sadržaja na prozirnice ● Zaglavlje i podnožje ● Prikaz ili dijaprojeksija prezentacije ● Animacije ● Način izmjene prozirnica ● Način prikaza ili dijaprojeksije prezentacije ● Ispis prezentacije ● Smjernice za izradbu prezentacija 	<p>14. Multimedija i program OpenOffice.org Impress</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Hipertekst ● Prividna zbilja ● Umjetna inteligencija i ekspertni sustavi ● Obrada slika ● Obrada zvuka ● Program za izradu prezentacija OpenOffice.org Impress ● Izrada prezentacije ● Prozor programa OpenOffice.org Impress ● Izradba prezentacije uporabom gotovih predložaka ● Dodavanje nove prozirnice ● Premještanje, kopiranje i brisanje prozirnica ● Umetanje sadržaja na prozirnice ● Zaglavlje i podnožje ● Prikaz ili dijaprojeksija prezentacije ● Animacije ● Način izmjene prozirnica ● Način prikaza ili dijaprojeksije prezentacije ● Ispis prezentacije ● Smjernice za izradbu prezentacija

Objašnjenja uz tablicu:

Zeleni tekst: Istovjetne stavke kao u originalnom udžbeniku, samo prilagođene za korištenje u Linux OS-u i OpenOffice.org

Crveni tekst: Dodane stavke koje treba objasniti jer ih MS aplikacije ne posjeduju ili su bitno drugačije nego na Linux-u

Precrtani tekst: Stavke koje se neće obrađivati u skripti jer su to opći pojmovi koji se ne odnose na niti jednu aplikaciju ili OS.

Uz skriptu bi se dijelio i CD sa određenom Linux distribucijom (treba dogovoriti koja bi to distribucija bila. Preporuke: Edubuntu, Ubuntu ili neka druga koja koristi GNOME sučelje)

Kako smo zamislili realizaciju ovoga:

- Potrebno je dogovoriti realizaciju podjele takovih skripti učenicima na satovima informatike kada se počinje učiti o operativnim sistemima i ostalim aplikacijama (drugo polugodište). Takav dogovor ne mogu napraviti pojedinci nego isključivo udruga(e). Ova faza isključivo ovisi o zainteresiranosti i volji za akciju HULK-a i OpenHR-a. Bez dobivanja potrebnih suglasnosti od škola (nastavnika informatike/ravnatelja), te eventualno ministarstva ne možemo realizirati ostale faze. Pri komunikaciji sa nadležnim institucijama obavezno treba naglasiti da bi korištenje podijeljenih skripti bilo bazirano isključivo na volji samih učenika, bez obaveze. Znači Linux i OpenOffice u nastavi bi mogli koristiti samo učenici koji to žele i takva akcija ne bi obvezivala nastavnike informatike da obučavaju djecu u radu sa Linuxom, već po želji i slobodnom vremenu.
- Zatim, treba izraditi predmetnu skriptu, naći sponzore i istu umnožiti, što na sebe

preuzimaju članovi zajednice portala i foruma Linuxzasve. Za izradu skripti bili bi upotrebljeni i materijali koji se nalaze na OpenHR-u (naravno, sve uz dogovor sa autorima)

- Kao zadnja faza akcije ostaje podjela skripti gimnazijama u dogovoreno vrijeme (npr. Početak drugog polugodišta). To se može riješiti uz pomoć sponzora i pošte ili pomoću volontera koji bi primjerke osobno donijeli na adrese gimnazija.

Kako ovo izgleda kao prilično opširna i zahtjevna akcija, može se za prvu godinu napraviti pilot-projekt u određenom broju gimnazija, kao bi se dobio povratni efekt uspješnosti i opravdanosti ovakve akcije.

3. OČEKIVANJE OD AKCIJE

Akcija treba biti prvenstveno informativnog karaktera, kao bi se djecu informiralo da osim Microsofta u informatičkom svijetu postoji i netko drugi. Kako HULK organizira radionice za znatiželjnike, smatramo da to nije dovoljno jer znatiželjnici i tako sebi sami znaju naći put.

Ova akcija širi znanje o Linuxu i Otvorenom kodu među mlađom populacijom i stavlja im u svijest alternativu komercijalnim (skupim) aplikacijama.

Smatramo da bi ovakvom akcijom djeca i njihovi roditelji bili dodatno informirani o pravom stanju stvari, te bi ista kao sekundarni cilj imala i smanjenje korištenja nelegalno nabavljenog software-a.

U nadi da ćete podržati naše ideje i u dijelu njih i sami učestvovati, srdačno Vas pozdravljamo. Ekipa tima LinuxZaSve.com

U Zagrebu, lipanj 2008.

U ime LinuxZaSve.com

Žarko Pintar